

12 foefjes uit de trukendoos van verzekeraars

Het gemene dozijn

Waarom ging het eigenlijk zo fout bij beleggingspolissen?

Tekst Barbara van der Est

Plannen maken doen we allemaal, maar tegelijkertijd is het onmogelijk te voorzien wat de toekomst ons brengt. Het leven zit immers vol verrassingen', schrijft Nationale-Nederlanden (NN) in zijn brochure voor Flexibel Verzekerd Beleggen uit 1997. De toekomst is inderdaad vaak onzeker, maar voor consumenten met een NN-polis is die voorzienbaar slecht. Deze verzekeraar onttrok destijds stiekem hoge 'eerste kosten' aan de poliswaarde. Deze kosten staan namelijk niet in de offerte, niet in de brochure, niet in de polisvoorwaarden. Dit is de **Pinokkiotruc**; zie de illustratie hieronder. Gemeen? Jazeker, en er zijn nog 11 andere geniepig trucs die verzekeraars toepasten bij de verkoop van beleggingsverzekeringen die

later in de volksmond bekend werden als woekerpolissen.

De Consumentenbond klopt voor de oplossing van het woekerpolisdrama aan bij de verzekeraars. Het probleem vindt zijn oorsprong namelijk niet alleen in onoplettende klanten of tegenvallende beurskoersen. Dankzij allerlei trucs leveren de polissen nu veel

minder op dan werd voorgerekend in de offertes. Hoe zitten die producten daadwerkelijk in elkaar? We leggen bij een aantal polissen de trucs uit die we erin hebben aangetroffen.

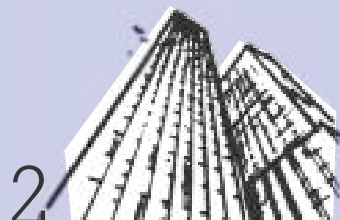
DURE OVERLIJDENSRSISICOPREMIE

Roel Drost bekijkt de overzichten van zijn Participatie Sparen polis van Reaal voor de

12 TRUCS BIJ WOEKERPOLISSEN

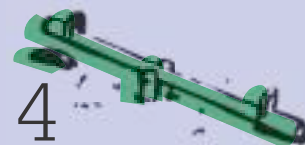
1
PINOKKIO
Zwijgen of liegen over de kosten.

2
HOGHE FLAT
Torenhoge kosten en provisie in rekening brengen voor de tussenpersoon.

3
GROOT KRUIS
Extreem hoge premie voor de overlijdensrisicoverzekering vragen. Vaak is die minimaal twee keer zo hoog dan wanneer de polis los wordt afgesloten.

4
WIPWAP
Hoog kapitaal voor het overlijdensrisico verzekeren en verzwijgen dat de premie omhooggaat als het slecht gaat met de beleggingen (hefboomeffect).

jaren 2007 tot en met 2009. De koers van het mixfonds waarin zijn polis belegt, daalde in 2008 ineens met 20%. Tot zijn verbazing steeg de premie voor de ingebouwde overlijdensrisicoverzekering in die drie jaren jaarlijks met €200 naar ruim €1500 in 2009. Van zijn jaarlijkse inleg van €2400 blijft weinig meer over om te beleggen, want Reaal onttrok bijvoorbeeld in 2009 ook nog €470 voor 'eerste en doorlopende kosten' (**Hoge flat**).

De premies voor de overlijdensrisicopolis blijken afhankelijk van het beleggingsresultaat. Hoe minder de beleggingen waard worden, hoe meer er verzekerd moet worden. Dus stijgt de premie. Zo blijft er steeds minder over om te beleggen. De adviseur heeft Drost nooit geïnformeerd over de dure overlijdensrisicoverzekering (**Groot kruis**) en de **Wipwap**, die als een hefboom de overlijdensrisicopremie omhoog duwt. Drost: 'Ik dacht dat het grootste deel van mijn geld werd belegt. Mijn tussenpersoon is een vieze sjoemelaar; hij werkte alleen voor zijn provisie.'

Maar het kan nog erger. Kees en Marijke Grootjes* betalen jaarlijks €2720 voor hun OpMaat Verzekering van Interpolis. De kosten en overlijdensrisicopremie zijn in 2008 opgelopen tot maar liefst €5135 per jaar. Hun jaarinleg is verreweg niet genoeg om dit te betalen. Geen nood, Interpolis haalt het ontbrekende bedrag uit de poliswaarde. Met als gevolg dat de waarde elk jaar hard daalt in plaats van stijgt. Dit is het **Mager varkentje**. Na 12 jaar hebben ze €93.000 inleg betaald en

keert de polis maar €45.000 uit. De overlijdensdekking alleen al kostte €35.000.

ROMMELEN MET VOORBEELDKAPITAAL

John Nolten ontvangt in september 1998 een flitsende offerte voor het Swiss Life Beleg-Spaarplan van Zwitserleven, waarmee hij kapitaal kan opbouwen om een hypotheek van €155.000 af te lossen. In de offerte rekt Zwitserleven, nu SNS Reaal, hem voor dat hij bij 8,5% rendement kan rekenen op €195.000. Er wordt zelfs een fondsrendement van 18,1% vermeld met als eindbedrag een dikke €2,2 miljoen in 2027. Het mixfonds waarin Nolten uiteindelijk belegt, bestaat op de offertedatum pas drie jaar. Dit is het **Luchtkasteel**.

In een 'prachtig' overzicht bij de offerte is te zien dat het kapitaal jaarlijks gelijkmatig

omhoog en omlaag. Deze fluctuaties zorgen ervoor dat het werkelijke rendement vaak lager is. De Code Rendement en Risico schrijft daarom voor dat verzekeraars moeten rekenen met het 'meetkundig' gemiddelde, dat rekening houdt met die beursfluctuaties. Als verzekeraars rekenen met een gewoon gemiddelde, is het prognosekapitaal niet realistisch (**Konijn uit hoge hoed**).

Volgens directeur Stef Smit van ConsumentenClaim, een (commerciële) organisatie die op basis van *no cure, no pay* juridische procedures voert voor woekerpolisgedupeerden, heeft Zwitserleven nog een truc gebruikt. 'Als iemand vanaf 1993 20 jaar lang maandelijks €500 stort, bouwt die volgens de offerte een eindkapitaal op van ruim €200.000 bij een (gelijkmatig) rendement van 5%. Houd je rekening met de beurscrashes in 2002 en 2008, dan levert dezelfde polis slechts €130.000 op. Terwijl het gemiddelde rendement – net als in de offerte – 5% is. Bovendien maakt het voor de poliswaarde veel uit wannéer de crash zich voordoet. Stort de beurs vlak voor de

einddatum in, dan komt het niet meer goed.' De verzekeraar waarschuwde niet voor dit **Crashrisico**.

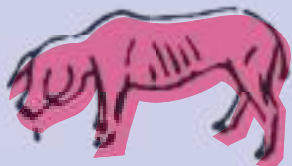
Nolten belegde met zijn Swiss Life Beleg-Spaarplan in een mixfonds dat op zijn beurt belegt in andere Zwitserlevenfondsen. Al die fondsen kennen eigen beheerkosten. Er is dus sprake van een opstapeling van beleggingskosten. Dit is de **Piramide**; zie illustratie op pagina 24.

DE POLISWAARDE DAALT ELK JAAR HARD

stijgt. De offerte blijkt niet te zijn opgesteld volgens de verplichte Code Rendement en Risico van het Verbond van Verzekeraars uit 1997. Daarin staat dat verzekeraars voorbeeldkapitalen moeten tonen op basis van het fondsrendement over de laatste 15 jaar en een standaardrendement van 4%.

Ook mag de verzekeraar bij het rendement uit het verleden niet uitgaan van een 'gewoon' gemiddelde, want beleggingskoersen gaan

5

MAGER VARKENTJE

De premies en kosten zijn hoger dan de jaarlijkse inleg (inteer-effect). Er wordt niet verteld dat het tekort met de poliswaarde wordt verrekend.

6

LUCHTKASTEEL

In de offerte een onrealistisch hoog eindkapitaal voorspiegelen.

7

KONIJN UIT HOGE HOED

Goochelen met cijfers en het prognosekapitaal uitrekenen op basis van een 'gewoon' gemiddelde, dat geen rekening houdt met ups en downs op de beurs.

8

CRASHRISICO

Uit de offerte blijkt niet dat een beurscrash een enorme impact heeft op de poliswaarde.

DE PRODUCTEN

- BonusPlan van Aegon (truc 3, 11).
- Din Plan van Allianz (truc 2, 3, 4, 10).
- Flexibel Verzekerd Beleggen van Nationale-Nederlanden (truc 1, 2, 12).
- OpMaat Verzekering van Interpolis (truc 2, 3, 5).
- Participatie Sparen polis van Reaal (truc 2, 3, 4, 9).
- Swiss Life BelegSparplan van Zwitserleven/SNS Reaal (truc 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9).

Voor Nolten zit het aflossen van de hypotheek er voorlopig niet in. Vanaf 2014 krimpt de poliswaarde, omdat de kosten en premie inmiddels hoger zijn dan de inleg. 'Bij het afsluiten van de polis is mij een rad voor de ogen gedraaid. Het fijne Zwitserlevengevoel heb ik nooit kunnen ontdekken', zegt Nolten. In totaal betaalde hij zo'n €43.000 premie gedurende 16 jaar. Dit jaar heeft hij de polis afgekocht (stopgezet) en werd €28.000 uitgekeerd. De voorgespiegelde miljoenen zijn verdampst en Nolten zal zijn hypotheek met spaargeld moeten aflossen.

Volgens een actuaaris van Stichting Allianz Din Plan Dupe rommelden verzekeraars op nog een andere manier met het prognose-

kapitaal. Stichting Allianz Din Plan Dupe is een claimstichting die strijdt tegen verzekeraar Allianz. 'Ik heb een offerte uit 1988 voor het Din Plan van Allianz doorgerekend voor een klant. Volgens de verzekeraar krijgt zij bij een rendement van 9% €98.000 uitgekeerd op de einddatum. Na wat gepuzzel ontdekte ik dat er 1,1% aan beheer- en beleggingskosten op de beleggingen wordt ingehouden. Alleen hierdoor al is de daadwerkelijke uitkering 16% lager, namelijk €83.000.' Dat is het **Mannetje achter de boom**. De vrouw heeft uiteindelijk nog 'geluk'. Omdat zij alleen in obligaties heeft belegd, betaalt Allianz in 2013 €51.000 uit. Aan kosten en overlijdenspremie was zij ruim €17.000 kwijt. Helaas is het eindbedrag niet voldoende om haar hypotheek van €80.000 af te lossen.

VERZWIJGEN

Wist de klant van Allianz hierboven tenminste nog dat ze ging beleggen, bij het BonusPlan van Aegon was dat onduidelijk. Aegon heeft het in de offerte over een 'spaarcertificaat' en spreekt in de polisvoorwaarden over een 'spaarperiode'. Dat is het **Mondje dicht**. Het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid) oordeelde in augustus 2014 dat een klant met dit product slechts 'met moeite' had kunnen ontdekken dat hij een koersrisico liep en dat hij een verzekering afsloot voor het overlijdensrisico.

Jurgen Smit* sluit in maart 1996 het BonusPlan van Aegon af. Hij legt ruim €13.000

in en krijgt in 2013 €2000 minder uitgekeerd dan wat hij heeft betaald. Met zijn inleg blijkt belegd te zijn. In 2012 betaalde hij €732 aan inleg, waarvan €107 naar de overlijdensrisicoverzekering ging.

Nog even terug naar het product Flexibel Verzekerd Beleggen, waarmee dit artikel begon. Theo Mathijssen* begreep in 1997 al niet waarom de poliswaarde zo tegenviel en vroeg hierover opheldering bij Nationale-Nederlanden. Een ijverige medewerker van deze maatschappij zette alle kosten netjes op papier. Hij liet zien hoe er onnodig effecten worden aan- en verkocht. Met de inleg worden eerst beleggingen aangekocht (aankoopkosten), waarna een deel met dezelfde vaart direct wordt verkocht om de overlijdensrisicopremie en de kosten te voldoen (verkoopkos-

ONNODIG EFFECTEN AAN- EN VERKOPEN

ten). Door dit **Estafette lopen** krikt de verzekeraar zijn inkomsten lekker op.

Verder noemt de medewerker de 'eerste kosten'. Dit is een saillant detail, want NN heeft altijd in alle talen gezweven over deze eerste kosten. Volgens claimorganisatie Wakkerpolis bedragen de eerste kosten 10 tot 12% van de totale premies. Deze club diende hierover een klacht in bij het Kifid. Het klachteninstituut oordeelde vorig jaar dat de verzeke-

9

PIRAMIDE

Beleggingskosten stapelen. De premie wordt belegd in een fonds dat op zijn beurt belegt in een ander fonds.

10

MANNETJE ACHTER DE BOOM

Beleggingskosten verstoppen. Te hoog prognosekapitaal uitrekenen zonder rekening te houden met de kosten in de beleggingsfondsen.

11

MONDJE DICHT

Stiekem beleggen in plaats van sparen.

12

ESTAFETTE LOPEN

Geld verdienen met onnodige transacties (aan- en verkoopkosten).

raar de verzwegen kosten moest terugbetalen aan een gedupeerde, omdat die niet waren overeengekomen. Het is nu wachten op een uitspraak van het Europese Hof, die eind dit jaar verwacht wordt. Mocht NN bakzeil halen, dan is dat goed nieuws voor de claimorganisaties die eisen dat deze verzekeraar aan alle gedupeerden de eerste kosten terugbetaalt. De schade voor NN is dan enorm. De verzekeraar haalde deze truc namelijk uit met ongeveer 700.000 polissen.

KANSRIJKE ZAAK

Bent u ook een woekerpolisgedupeerde, dan kunt u overwegen om u aan te sluiten bij een organisatie die een collectieve procedure voert tegen uw verzekeraar. Maar soms kan het ook lonen een individuele zaak aan te spannen. Directeur Bert-Jan Tiesinga van Wakkerpolis raadt alle gedupeerden aan bij hun verzekeraar een overzicht op te vragen van alle kosten over de hele looptijd, inclusief de overlijdensrisicopremie. 'Check daarna of alle kosten uit het overzicht worden genoemd in de offerte, de brochure of in de productvoorwaarden. Ben je niet goed geïnformeerd, dan heb je mogelijk een sterke zaak. Een expert van een claimorganisatie kan dit beoordelen.' Welke claimorganisaties collectieve en individuele procedures voeren, ziet u op consumentenbond.nl/woekerpolis-tarieven. <

Echte namen bij de redactie bekend.

De 12 trucs werden toegepast bij de gedupeerden, die zijn genoemd in dit artikel. Mogelijk bevatten hun producten nog meer trucs. Het is mogelijk dat bij andere consumenten met dezelfde producten niet dezelfde foefjes zijn gebruikt.

HOOGSTE LIJFRENTES

TIJDELIJKE UITKERINGEN		Uitkering	Rendement
LOOPTIJD 5 JAAR			
1	Centraal Beheer Achmea Extra Pensioen Inkomen	€870	1,74%
2	Aegon Bank Lijfrente Uitkeren	€870	1,70%
2	Nationale-Nederlanden Aanvullende PensioenUitkering	€870	1,70%
4	Delta Lloyd Bank Lijfrente Oogstrekening	€869	1,65%
5	Ohra Bank Direct Ingaande Lijfrenterekening	€866	1,55%
5	ASR Bank Extra Pensioen Uitkering	€866	1,55%
LOOPTIJD 10 JAAR			
1	Centraal Beheer Achmea Extra Pensioen Inkomen	€467	2,34%
2	Nationale-Nederlanden Aanvullende PensioenUitkering	€466	2,30%
3	ASR Bank Extra Pensioen Uitkering	€464	2,20%
4	Delta Lloyd Bank Lijfrente Oogstrekening	€463	2,15%
5	BLG Wonen/Reaal/RegioBank	€462	2,10%
LOOPTIJD 20 JAAR			
1	ASR Bank Extra Pensioen Uitkering	€271	2,80%
1	BLG Wonen/Reaal/RegioBank	€271	2,80%
1	Centraal Beheer Achmea Extra Pensioen Inkomen	€271	2,80%
4	Delta Lloyd Bank Lijfrente Oogstrekening	€270	2,76%
5	Nationale-Nederlanden Aanvullende PensioenUitkering	€270	2,75%
LOOPTIJD 25 JAAR			
1	Centraal Beheer Achmea Extra Pensioen Inkomen	€235	2,95%
2	Aegon Bank Lijfrente Uitkeren	€234	2,90%
2	ASR Bank Extra Pensioen Uitkering	€234	2,90%
2	BLG Wonen/Reaal/RegioBank	€234	2,90%
5	Delta Lloyd Bank Lijfrente Oogstrekening	€233	2,86%

LEVENSLANGE UITKERINGEN (VERZEKERINGEN)		Uitkering	Rendement
MAN (65)			
1	Legal & General Lijfrenteverzekering	€226	-0,74%
2	Interpolis Lijfrenteverzekering	€203	-1,70%
3	ABN Amro Lijfrente Garantie Polis	€201	-1,78%
4	ASR Direct ingaande lijfrente	€200	-1,80%
5	Delta Lloyd Direct Ingaande Rente	€200	-1,84%
MAN (65) EN NA OVERLIJDEN 70% VOOR VROUW (63)			
1	Legal & General Lijfrenteverzekering	€185	-0,04%
2	ABN Amro Lijfrente Garantie Polis	€178	-0,34%
3	Centraal Beheer Achmea Garantie Inkomen	€174	-0,51%
4	ASR Direct ingaande lijfrente	€174	-0,53%
5	Delta Lloyd Direct Ingaande Rente	€173	-0,57%

- Peildatum: 20 november. Gesorteerd op rendement.
- De storting is €50.000. De bedragen zijn maanduitkeringen en afgerond op hele euro's.
- De uitkeringen zijn exclusief advies-, distributie- en uitkeringskosten.
- Alle tijdelijke lijfrentes zijn bankspaarproducten.

Bron: MoneyView, Consumentenbond